

TKI:n tila puualalla – millä eväillä eteenpäin

Pääministeri Orpon hallitusohjelma lupaa huomattavaa julkista panostusta kansantaloutta ja vientiä edistäviin ja osaamista, tuottavuutta ja kilpailukykyä lisääviin hankkeisiin. Puualalla ja puu- ja hybridirakentamisessa on tunnetusti valtava potentiaali, mutta paljon kehittämistarpeita, joihin tulee vastata määrätietoisesti pidemmän kuin yhden hallituskauden toimenpiteillä. Biotalous – Kiertotalous – Teollisuustalous – Liiketalous – Ympäristotalous teemat tulee pystyä yhdistämään siten, että syntyy uusia kehitysaskelaita kohti vihreää siirtymää, fossiilitonta biokierrätystä ja ilmastotavoitteisiin vastaamista samoin kuin omavaraisuuden ja huoltovarmuuden vahvistamista.

Arvonlisää on etsitty viime vuosina lähinnä volyymipohjaisesti kemiallisen puunjalostuksen puolelta (tekstiili- ja pakkausratkaisut), mikä ei ole kuitenkaan johtanut jalostusarvon olennaiseen palautumiseen per materiaaliyksikkö korvaamaan paperiteollisuuden kuihtumista. Näkymät riippuvat lisäksi teollisuuden tulevasta sijoittumisesta Suomeen. Liian vähän huomiota ovat sen sijaan saaneet julkisen puurakentamisen ja teollisen puurakentamisen arvoketjujen ja liiketalouden kehitysaskelait ja yleensäkin puutuotekäyttöön pohjaavat ratkaisut, joita tutkitaan ja kehitetään biomassan kannattavan kokonaiskäytön ja lisäarvon mahdollistamiseksi: sivuvirtojen käytön monipuolistaminen, kierrätys ja uusiokäyttö, rakentamisen puu-, komposiitti- ja hybridimateriaalit, puutuotteiden pitkäaikaiskestävyys, terveellisyys, turvallisuus ja haluttavuus, jne. Käynnissä on lupaavaa metsäbiotalouden arvon nostamista ja erilaisten high-end-tuotteiden kehitystyötä, jossa hiilineutraalius, digitalisaatio, teknillinen fysiikka, kemia ja mikrobiologia, tuotantotalous ja loppukäyttäjäpreferenssit ovat olennaisia sisältöjä.

Puurakentamisen toimenpideohjelman mukaan on päästy murrosvaiheeseen, josta puurakentaminen voi kasvaa ja samalla on saatu viritettyä kansainvälistä kiinnostusta suomalaiseen osaamiseen. Rakentamisen uudistetun lainsäädännön toimeenpano ja vähähiilisen kestävän rakentamisen TKI ovat tärkeitä kehitysaskelaita, joissa voidaan hyödyntää puu- ja hybridirakentamisen etuja. On jo nähtävissä, että puun käytön kehittäminen rakentamisessa kirittää samalla betoni- ja teräsrakentamista parantamaan omien tuotteidensa ilmastomyönteisyyttä.

TKI-sektorin on syytä vastata tarpeisiin nopeasti. Tutkija-, kehittäjä- ja osaajamassat puuttuvat, korkeakoulu- ja ammattikoulutus on täysin vajavaista ja alan nykyinen vetovoima on pientä. Positiivisia merkkejä tilanteen parantamisesta ovat puurakentamisen ja puualan muutamat uudet opetus- ja tohtorikoulutusohjelmat yliopistoissa sekä parin ammattikorkeakoulun aktivoituminen ammatillisessa jatkokoulutuksessa. Myös tutkimuslaitosten olisi syytä rehabilitoida nämä toimialat teknis-taloudellisessa TKI-toiminnassaan, eikä rajoittua monimuotoisuus- ja hiilensidontakysymyksiin.

Myönteistä on puutoimialan pyrkimys uudistaa omaa TKI-ohjelmaansa. Puutuoteteollisuus ry ja Sahateollisuus ry olivat aktiivisia keväällä hallitusohjelmaan vaikuttamisessa. Puutuoteteollisuuden tutkimusagenda 2025 ollaan ryhtymässä päivittämään ja puurakentamisen osaamista halutaan vahvistaa

Puurakentamisen osaamiskeskuksella, toivottavasti verkostomaisella. PuuSuomi-verkoston lisäksi palautettu keskustelu- ja ideointifoorumiksi, mutta TKI-toimijoiden ja yritysten verkottuminen ja toiminnan taso vaihtelee edelleen hyvin paljon maakuntien välillä. Rahoittajien ja toimijoiden keskinäiset roolit kaipaavat kenties päivitystä.

TKI-työssä olennaisia työkaluja ovat eurooppalaiset aloitteet ja ohjelmat, joita on lukuisia: EU Green Deal, Fit for 55, Circular Economy Action Plan, New Bauhaus Initiative, Renovation Wave, Horizon Europe, Circular Bio-based Europe Joint Undertaking. Niitä on tarpeen seurata ja hyödyntää sekä tutkimuksen, yritysten että päättäjien piirissä, varsinkin koko ajan laajemmaksi ja monimutkaisemmaksi menevän regulaation, maankäyttö- ja ympäristöpolitiikan, tuotanto- ja markkinavaikutteisten hyvien käytäntöjen sekä kehittämis-, investointi- ja riskirahoituksen kehityskulkujen vuoksi.

Erkki Verkasalo, Luonnonvarakeskus, tutkimusprofessori & Puumiehet ry, hallituksen puheenjohtaja